

S Z E M L E

A Pedagógus Szakma Megújítása Projekt megjelent és megjelenés alatt lévő könyvei

Tanulási, önművelési segédletek általános iskolás
és középiskolás diákok számára

1. Anódy Tiborné – Pusztai Jánosné: *Így teszem ... jól teszem ?* – Illemtankönyv általános iskolásoknak. Korona Kiadó. Ára: 220,- Ft
2. Arday István: *Bolygónk sorsa a kezünkben van* – Válogatás a globális problémákból általános iskolás és középiskolás diákok számára. Calibra Kiadó. Ára: 169,- Ft
3. Axmann Judit – Tóth Gézáné: *Fizika munkafüzet a hatosztályos gimnáziumok I-II. osztálya számára*. Magazin Kiadó. Ára: 152,- Ft
4. Bácskai Júlia: *Énképző* – Az önismeret pszichológiája serdülőknek. Magazin Kiadó. Ára: 432,- Ft
5. Bánréti Zoltán: *Kommunikálj!* – Kommunikációs és nyelvi tréningek 14-18 éveseknek. Korona Kiadó. Ára: 297,- Ft
6. Bárczi Ildikó – Jarecsni László: *Latin szöveggyűjtemény*. Szent Gellért Kiadó. Ára: 375,- Ft
7. Both Mária – Csorba F. László: *Tudománytörténet I.* – Tanulási segédlet középiskolásoknak. Gondolat Kiadó. Ára: 900,- Ft
8. Budai Éva: *„Színház az egész világ...”* – Tanulási segédlet a színház- és drámatörténet tanulásához középiskolásoknak. Korona Kiadó. Ára: 341,- Ft
9. Csirmaz Mátyás (szerkesztő): *Őskor* – Tanulási-önművelési segédlet kisiskolásoknak. Korona Kiadó. Ára: 295,- Ft
10. Csatlósne Halász Ágnes – Kiss Ágnes: *Hagyományaink I.* – Segédlet a néprajz tanulásához általános iskolásoknak. Korona Kiadó. Ára: 309,- Ft
11. *Daruma* – Tanterv, pedagógiai útmutató és feladatgyűjtemény a japán nyelv és kultúra tanításához. Tárogató Kiadó. Ára: 773,- Ft
12. *Daruma* – Japán szöveggyűjtemény. Tárogató Kiadó. Ára: 165,- Ft
13. Erdélyi Erzsébet – Nobel Iván: *„En otthon vagyok költő...”* – 18 disputa határon túli alkotókkal verseikről, novelláikról. Tanulási segédlet 14-18 éveseknek a magyar irodalom tanulásához. II. kiadás. Tárogató Kiadó. Ára: 200,- Ft (Előrendeléssel: 100,- Ft)
14. Farkas Bálintné – Kissné Király Piroska: *Illemóra* – Tanulási segédlet kisiskolásoknak. Korona Kiadó. Ára: 220,- Ft
15. Farkas Tibor – Varga Gyula: *A természettudományos kutatás menete, módszerei és technikája* – Tanulási segédlet középiskolásoknak. Gondolat Kiadó. Ára: 509,- Ft
16. Fatalin László – Varscs Zita: *A tudományos modellalkotás alapjai I.* – Tanulási segédlet középiskolásoknak. Calibra Kiadó. Ára: 245,- Ft
17. Fülöp Géza: *Olvasók, könyvek, könyvtárak. A kezdetektől 1848-49-ig* – Művelődéstörténeti olvasókönyv 10-18 éveseknek. Magyar Médiapedagógiai Műhely. Tanulói ára: 300,- Ft, piaci ára: 450,- Ft
18. Huga Ibolya: *Könyv- és könyvtárhasználati útmutató kisiskolásoknak*. Dinasztia Kiadó. Ára: 185,- Ft
19. Jakab György: *Az ókori görög és római világ* – Tanulási segédlet középiskolásoknak a történelem tanulásához. AKG Alapítvány Kiadó. Ára: 564,- Ft
20. *Játsszunk együtt ... informatikát!* – Feladatgyűjtemény általános iskolásoknak. Calibra Kiadó. Ára: 220,- Ft

21. *Kalendárium az általános iskola 1. osztálya számára.* Korona Kiadó. Ára: 318,- Ft
22. *Kalendárium az általános iskola 2. osztálya számára.* Korona Kiadó. Ára: 359,- Ft
23. Kiss Margit – Szeghő István: *Fizika – Tanulási segédlet és munkalapok nyolcosztályos gimnazisták számára.* Tárogató Kiadó. Ára: 244,- Ft + 61,- Ft
24. Kissné Karacs Róza: *Tudsz helyesen közlekedni?* – Tanulási segédlet általános iskolásoknak. Magazin Kiadó. Ára: 330,- Ft
25. Király László: *Miért nem esnek le a felhők?* – Problémátár a fizika tanuláshoz középiskolásoknak. Korona Kiadó. Ára: 274,- Ft
26. Kun János – Kun Jánosné: *Szeretet, szerelem, szexualitás* – Tanulási segédlet középiskolásoknak. Dinasztia Kiadó. Ára: 330,- Ft
27. Kutiné Sahin-Tóth Katalin: *A maci és a betűk 1.* – Olvasókönyv az általános iskolák 1. osztálya számára. (Szintetikus program.) Calibra Kiadó. Ára: 314,- Ft
28. Lőrincz László: *Felvilágosodás és forradalom* – Tanulási segédlet a történelem tanuláshoz középiskolásoknak. AKG Alapítvány Kiadó. Ára: 380,- Ft
29. Melykóné Tózsér Judit: *A könyv és birodalma* – Tanulási segédlet az önművelési kultúra megalapozásához 9-12 éveseknek. Dinasztia Kiadó. Ára: 191,- Ft
30. N. Horváth Margit – Szilágyi Ilona: *Lingua latinam disco* (Klasszikus örökségünk) – Latin nyelvkönyv 10-12 éveseknek tanulói és szülői segédlettel. Nemzeti Tankönyvkiadó. Ára: 370,- Ft
31. Oroszlány Péter: *Dinamikus olvasás.* AKG Alapítvány Kiadó. Ára: 242,- Ft
32. Oroszlány Péter: *Könyv a tanulásról* – Tanulási képességeket fejlesztő tréning 12-16 éveseknek. AKG Alapítvány Kiadó. Ára: 427,- Ft
33. Stefany Judit: *A XIX. század első fele* – Tanulási segédlet a történelem tanuláshoz középiskolásoknak. AKG Alapítvány Kiadó. Ára: 513,- Ft
34. Sulyok Gizella: *Pilletánc I.* – Daloskönyv 8-12 évesek számára. Tárogató Kiadó. Ára: 203,- Ft
35. Szakály János: *Informatika.* Szaktudás Kiadó. Ára: 802,- Ft
36. Szerényi Mária: *Latin nyelv az általános iskola 4-5. osztályos tanulói számára.* Nemzeti Tankönyvkiadó. Ára: 328,- Ft
37. Trencsényi Borbála: *Anyanyelv és kommunikáció* – Tanulási segédlet középiskolásoknak. AKG Alapítvány Kiadó. Ára: 295,- Ft
38. Trencsényi Borbála: *Az értelemig és tovább* – Bevezetés az irodalmi szövegek olvasásába középiskolásoknak. AKG Alapítvány Kiadó. Ára: 295,- Ft
39. Vajda Zsuzsanna: *Mi-Ti-Ők* – A társas lélektan rejtelmiei serdülők számára. Dinasztia Kiadó. Ára: 244,- Ft
40. Veresegyházi Béla: *A világrendszerek kialakulása* – Tanulási segédlet középiskolásoknak. Szaktudás Kiadó. Ára: 265,- Ft

Tanulási segédletek speciális nevelést igénylő gyermekek számára

1. Apostol Éva – Sándor Éva: *Gyöngyből, textilből, agyagból, papírból ...* – Feladatgyűjtemény. Szent Gellért Egyházi Kiadó. Ára: 158,- Ft + 135,- Ft
2. Csabay Katalin: *LEXI* – Készségfejlesztő feladatlapok a diszlexia megelőzéséhez 5-6 éveseknek. II. kiadás. Tárogató Kiadó. Ára: 421,- Ft
3. Farkasné Kovács Beáta: *Melyik útra lépjek?* – Pályaválasztási útmutató hallássérült fiataloknak. Tárogató Kiadó. Ára: 500,- Ft
4. Huber Jánosné: *Segédlet a tanköteles korú értelmi fogyatékosok képesség szerinti beiskolázásához.* Dinasztia Kiadó. Ára: 658,- Ft
5. Kocsis Lászlóné – Rosta Katalin: *Ez volnék én?* – Testséma fejlesztő feladatlap-gyűjtemény. Reprográf Kft. Ára: 316,- Ft
6. Paraszky Sára: *„KAPLA” Faépítő program* – Finommozgás és konstrukciós képességfejlesztő feladatsor 5-10 éves gyermekek számára. Tárogató Kiadó. Ára: 384,- Ft
7. Valaczka András: *Nyelvi munkafüzet hallássérült középiskolásoknak.* Tárogató Kiadó. Ára: 227,- Ft

Tanítási segédletek, jegyzetek, kézikönyvek

1. A Németh László Nyolcosztályos Gimnázium pedagógiai programja. PSZM Projekt Programiroda. Ára: 1.040,- Ft
2. Ágh Zsófia: *Útmutató a tárgyi és a szellemi népraiz tanításához*. Tárogató Kiadó. Ára: 313,- Ft
3. Bácsi János – Benkes Zsuzsa – Petőfi S. János – Vass László: *Szövegten és verselemzés*. Keraban Kiadó. Ára: 950,- Ft
4. Bárdossy Ildikó – Kovácsné Tratnyek Magdolna: *Város mint iskola avagy „ahol mindenki egy csillag”* – Egy személyközpontú iskolamodell bemutatása. Calibra Kiadó. Ára: 580,- Ft
5. *Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe*. Keraban Kiadó. Ára: 900,- Ft
6. Békési Imre: *Jelentésszerkezetek interpretációs megközelítése* – Egy modell az argumentatív szövegtípus tanulmányozásához. JGYTK Kiadó. Ára: 958,- Ft
7. Bohár András: *Antropológiai és etikai vázlatok*. Keraban Kiadó. Ára: 632,- Ft
8. Czeglédy Istvánné: *Tanuljunk együtt matematikát!* – Útmutató szülőknek a matematikatanulás segítéséhez. Calibra Kiadó. Ára: 190,- Ft
9. Csírmaz Mátyás: *Sajátkészítésű hangszerek*. Korona Kiadó. Ára: 742,- Ft
10. Csoknya Mária – Lengvári István: *Biológiai szabályozó rendszerek*. Szaktudás Kiadó. Ára: 900,- Ft
11. Dankó Ervinné: *Az óvodai irodalmi nevelés korunkban*. Dinasztia Kiadó. Ára: 519,- Ft
12. *Etika a gazdaságban* – Tanulmánykötet. (Szerkesztette: Kindler József és Zsolnai László.) Keraban Kiadó. Ára: 636,- Ft
13. Fábrián Zoltán: *A pedagógiai kutatások módszerei és logikája*. (Kutatásmódszertan.) Nemzeti Tankönyvkiadó. Ára: 437,- Ft
14. Fercsik Erzsébet: *Ki szavatol a helyesírás biztonságáért?* – Tanulási segédlet a helyesírás tanulásához pedagógusjelöltek számára. Korona Kiadó. Ára: 535,- Ft
15. Fercsik Erzsébet – Raátz Judit: *Kommunikáció szóban és írásban*. Korona Kiadó. Ára: 658,- Ft
16. Galicza János – Schödl Livia: *Pedagógusok gubancái* – A lelki egészség megőrzésének lehetőségei a pedagóguspályán. Korona Kiadó. Ára: 260,- Ft
17. Golnhofer Erzsébet – M. Nádasi Mária – Szabó Éva: *Készülünk a vizsgáztatásra* – Segédanyag a vizsgáztató munkaszerepre felkészítő tanfolyamhoz. Korona Kiadó. Ára: 239,- Ft
18. Gönczöl László – Király Tibor – Mészáros János: *A testnevelés alapjai 6-10 éves korban*. Calibra Kiadó. Ára: 528,- Ft
19. Horváth György: *Bevezetés a testelméletbe*. Keraban Kiadó. Ára: 959,- Ft
20. Jakab György: *Történelmi kép- és szótár*. AKG Alapítvány Kiadó. Ára: 991,- Ft
21. Jáki Katalin (szerkesztő): *Aktuális problémák a földrajztanításban*. Magazin Kiadó. Ára: 330,- Ft
22. Jeager Péter: *A technika oktatása néhány fejlett országban*. Keraban Kiadó. Ára: 576,- Ft
23. Juhász-Nagy Pál: *Természet és Ember*. Kis változatok egy nagy témára. Gondolat Kiadó. Ára: 686,- Ft
24. Kamarás István: *Emberkép – embertan*. Tanulmányok, esszék. Szent Gellért Egyházi Kiadó. Ára: 440,- Ft
25. Kamarás István – Sárkány Klára: *Embertan középhaladóknak*. Keraban Kiadó. Ára: 459,- Ft
26. Kamarás István – Makk Katalin – Varga Csaba: *Kagylózene*. (Beszélgetések az emberről.) Szent Gellért Egyházi Kiadó. Ára: 515,- Ft
27. Kenéz Gyözőné: *Munka a háztartásban*. Nemzeti Tankönyvkiadó. Ára: 852,- Ft
28. *Kiadói ismeretek*. Korona Kiadó. Ára: 229,- Ft
29. Kisházi Veronika: *Textiltechnika* – Tanulási segédlet tanítóképző főiskolai hallgatók számára. Nemzeti Tankönyvkiadó. Ára: 760,- Ft
30. Kis Lajos: *Informatika* – Tanulási segédlet a számítástechnika alkalmazásához tanítóképző főiskolások részére. Nemzeti Tankönyvkiadó. Ára: 328,- Ft

31. Kiss Tamás: *Játék a biztonságért. A biztonság ökológiája címszavakban*. Szaktudás Kiadó. Ára: 900,- Ft
32. Kluge, Norbert: *Bevezetés a rendszeres pedagógiába*. Keraban Kiadó. Ára: 396,- Ft
33. Kondacs Mihályné Podmaniczky Erzsébet: *Vizuális nevelés az óvodában*. Calibra Kiadó. Ára: 180,- Ft
34. Kuslits Katalin: *Tanítható-e az ember?* – Tanári segédlet. Dinasztia Kiadó. Ára: 217,- Ft
35. Kuslits Katalin: *Tanítható-e az ember?* – Szöveggyűjtemény. Dinasztia Kiadó. Ára: 685,- Ft
36. Laki Ferenc – Miklovicz Árpád: *Környezetismeret óvodapedagógusok számára*. Nemzeti Tankönyvkiadó. Ára: 900,- Ft
37. Majer József: *Az ökológia alapjai*. Szaktudás Kiadó. Ára: 900,- Ft
38. Melykóné Tözsér Judit: *A könyv és birodalma* – Tanári segédlet az önművelés tanításához. Dinasztia Kiadó. Ára: 265,- Ft
39. Melykóné Tözsér Judit: *A könyv és birodalma* – Feladatgyűjtemény a tanulási források használatának tanításához. Dinasztia Kiadó. Ára: 318,- Ft
40. Mialaret, Gaston: *Az oktatástudományok*. Keraban Kiadó. Ára: 334,- Ft
41. *Múzeumpedagógia* (Szerkesztő: Foghtűy Krisztina). Korona Kiadó. Ára: 270,- Ft
42. Németh András: *A reformpedagógia múltja és jelene (1889-1989)*. Nemzeti Tankönyvkiadó. Ára: 479,- Ft
43. Nagy Erzsébet – Szélig Terézia – Tóth Szilvia: *Önálló tanulás – Útmutató*. Tárogató Kiadó. Ára: 205,- Ft
44. Nyíri Mihályné: *Egészségnevelés*. Calibra Kiadó. Ára: 421,- Ft
45. Sántha Attila: *Környezetgazdálkodás*. Nemzeti Tankönyvkiadó. Ára: 1.100,- Ft
46. *Standars for Education Data Collection and Reporting (SEDCAR)*. Keraban Kiadó. Ára: 909,- Ft (A kötet magyar közlését az Amerikai Egyesült Államok Oktatási Minisztériuma engedélyezte.)
47. Szabó László Tamás: *Minőség és minősítés az iskolában. Alkuk – szabályok – viselkedések*. Kísérleti jegyzet. Keraban Kiadó. Ára: 480,- Ft
48. Szél Éva: *Egészségvédelmi ismeretek az „Életvitel” tantárgycsoportot oktatók számára*. Tárogató Kiadó. Ára: 256,- Ft
49. Sz. Kuncze Magdolna: *A kézirat* – Útmutató tankönyvszerzők és szerkesztők számára. Korona Kiadó. Ára: 169,- Ft
50. *Tantervek külföldön*. Részletek Anglia, Dánia, Németország, Norvégia és Új-Zéland nemzeti tanterveiből, törvényeiből. (A tantervemélet forrásai 15.) OKI-PSZM Projekt Programiroda. Ára: 150,- Ft
51. Újvári István: *A kreatív gondolkodás fejlesztése* – Tanári segédlet. Tárogató Kiadó. Ára: 999,- Ft
52. Újvári István: *A kreatív gondolkodás fejlesztése* – Feladatgyűjtemény. Tárogató Kiadó. Ára: 232,- Ft
53. Várady Balázs: *Tervezet a vizuális nyelvtan tanításához*. Tárogató Kiadó. Ára: 541,- Ft
54. Villányi Györgyné: *Játék a matematika* – Játékgyűjtemény óvodásoknak. Tárogató Kiadó. Ára: 252,- Ft
55. Vuics Tibor: *Társadalomföldrajzi szöveggyűjtemény*. Nemzeti Tankönyvkiadó. Ára: 601,- Ft
56. Zrinszky László: *Bevezetés a pedagógiai kommunikáció elméletébe*. Nemzeti Tankönyvkiadó. Ára: 510,- Ft
57. Zsámboki Károlyné – Eperjesi Barnáné: *Az ősz kincsei* – Természet- és életközeli projektvázlatok, témaötletek. Keraban Kiadó. Ára: 455,- Ft
(A könyvek ára a 10 %-os ÁFÁ-t is tartalmazza.)
- Az egyes kötetek megrendelhetők
- *a *Pedagógus Szakma Megújítása Projekt Programirodájától*
(1055 Budapest, Szent István krt. 1. IV. em. 6.)
- *a *TANSZER-TÁR-tól*
(1039 Budapest, Juhász Gyula u. 58. III. em. 10.)
- Megvásárolhatók
- *a *MENTOR Könyvesboltban*
(1055 Budapest, V. Dorottya u. 8.)

Arday István: Bolygónk sorsa a kezünkben van

Válogatás a globális problémákról.

Tanulási segédlet 14-18 éveseknek.

Calibra Kiadó. (58 oldal 5 színes tábla). 169,- Ft

Bolygónk egyre gyarapodó népességének egyre több élelmiszerre van szüksége. Földünkön van elég élelmiszer, az elosztása azonban egyenlőtlen. A népességnövekedés a fejlődő országokban a legnagyobb arányú, itt a népesség számának növekedésével az élelmiszertermelés nem tud lépést tartani. Ezért sok helyen éhínség sújtja a lakosságot. Az élelmiszersegélyek nem jelentenek megoldást, csak a problémák elnapolását.

A múlt század közepe óta a növekvő CO₂ koncentráció napjainkra 0,6 °C-os hőmérsékletemelkedést váltott ki. Ha az ilyen ütemű CO₂ kibocsátás még néhány évtizedig megmarad, 2030 és 2080 között a légkör CO₂-tartalma megduplázódik, s Földünk átlagosan 1,5 – 2 °C-kal fölmelegedhet, amelyek következményei beláthatatlanok.

Az emberi tevékenység által légkörbe juttatott halogénezett szénhidrogének (halonok, freonok) roncsolják az ózonréteget. Ez az ózonréteg védelmezi az élőlényeket a káros ultrabolya sugárzástól. Az ózonpajzs vékonyodása az Antarktisz fölött a legnagyobb mérvű, de az Északi-sark károsodását is észlelik.

A túlzással, az ipari tevékenységgel, a közlekedéssel a légkörbe kerülő kén- és nitrogénvegyületek kiülepedése Földünkön egyre több területen okoz savasodást, vesztélyeztetve a tavakat, az erdőket, az értékes műemlékeket.

Az óceánok a Föld éghajlatára igen nagy hatással vannak, bőséges erőforrásokkal rendelkeznek. Ez a bőség az emberi tevékenység hatására veszélybe került a halakban gazdag vizek szennyezése és a túlhalászás miatt.

Földünk vízkészletének csak 2,8 %-a édesvíz. Ennek egy százada sem áll az emberiség rendelkezésére. A tavak, a folyók szennyezése, a vízfelhasználás növekedése veszélybe sodorhatja az élet számára nélkülözhetetlen édesvízkészletet. Jelenleg az emberiség fele nem talál egészséges ivóvizet otthona közelében, s ötmillió gyermek hal meg évente a fertőzött ivóvíz által terjesztett betegségekből.

Rohamosan irtják az esőerdőket, hogy legyen miből bútort készíteni, hogy legyen mivel főzni, hogy a helyükön tudjanak élelmiszert termelni. Ha az irtás ilyen mértékben folytatódik, 80 év múlva nem lesz esőerdő a bolygónkon. Tovább pusztul a termőtalaj, módosul az éghajlat, csökken az élővilág változatossága.

A népesség gyarapodásával és a fogyasztás növekedésével egyre nő a hulladékok mennyisége Földünkön. A hulladékok jelentős része – újrahasznosítás nélkül – a szemétkukába kerül, sok hasznosítható anyag megy így veszendőbe. S az ember „gondoskodik” arról is, hogy a szemét a természetben is „jól érezze” magát.

Ilyen és ehhez hasonló problémákról olvashatunk a könyv lapjain. Az első rész nyolc fejezete napjaink globális problémáival foglalkozik. A második rész pedig a műholdfelvételek globális problémák kutatásában betöltött szerepéről szól.

E könyv elsősorban 14-18 éves diákok számára készült, de szerzője melegen ajánlja mindazoknak, akiket foglalkoztat bolygónk sorsa, jövője.

Bácsi János – Benkes Zsuzsa – Petőfi S. János – Vass László:

Szövegtan és verselemzés.

Keraban Kiadó. 465 oldal. 950,- Ft

Ennek a könyvnek megírásához az indítást a szerzőknek 1992 nyarán a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola Nyári Akadémiája keretében egyetemű, főiskolai oktatók, általános és középiskolai magyartanárok, valamint 13-15 éves korú tanulók körében megtartott intenzív nyári továbbképzése adta. A továbbképzés felnőtt és diák résztvevői felhasználva az *Elkallódni megkerülni. Versek kreatív megközelítése szöveg-tani keretben* (Petőfi S. J. – Benkes Zs. – OTTÉV, Veszprém, 1992) című könyvet a kreatív-produktív

versmegközelítés elméleti és gyakorlati kérdésivel foglalkoztak, és maguk is végeztek ilyen gyakorlatokat, illetve alkalmuk volt résztvenni az elvégzett gyakorlatok közös megbeszélésin.

A *Szövegtan és verselemzés* című kötet egyrészt a szövegtani keret (a szemiotikai textológia) néhány centrális kérdését tárgyalja, másrészt bemutatja a közösen elvégzett gyakorlatokat, amelyeknek minden esetben az a kérdés állt a középpontjában, hogy milyen jelentést rendelnek a gyakorlatban résztvevők (tanárok, tanulók) az egyes adott versekhez saját elvárásaik, valamint saját tudás- és tapasztalatrendszerük alapján, és ezt a hozzárendelést az eredeti versszöveg átalakított, vagy hiányossá tett változatán végzett kreatív-produktív műveletek eredményeként hozták létre. Olvasható a kötetben a résztvevők feladatmegoldásainak indoklása, valamint a gyakorlatokkal és indoklásokkal kapcsolatos megbeszélések leírása is. Tartalmaz továbbá egy közel száz oldalas „Tallózás” című részt: kreatív-produktív szövegmegközelítéseket az angol, a francia, a német és az olasz szép- és szakirodalomból, információt szolgáltatva ezzel az idegen nyelvet és irodalmat tanítóknak is, mintegy kedvet ébresztve az anyanyelv- és irodalomtanítással való összehangolt munkához. Végül részletes bibliográfiával kívánja segíteni mind általában a szövegtanban, mind közelebről a kreatív-produktív szöveg-megközelítés irodalmában bővebben tájékozódni kívánókat.

A tanári segédletként forgatható könyv minden gyakorlata szervesen az alapul szolgáló szövegtani keretből nő ki, s így tanárt és tanulót egyaránt hozzásegíthet egy szövegtani látásmód kialakulásához, valamint annak alkalmazásához is. Ezért ajánljuk ezt a könyvet a bármely iskolafokon magyar nyelvet és irodalmat, illetve idegen nyelvet tanító pedagógusok, valamint az ilyen szakokon tanuló felsőoktatási intézmények hallgatói figyelmébe.

Bácskai Júlia: Énképző

Az önismeret pszichológiája kamaszoknak.
Magazin Kiadó. 141 oldal. 423,- Ft

Kedves Olvasó!

Különleges könyv került a kezébe, amit ismeretlenül is Rólad írtam, Hozzád írtam. Elképzeltetek, ahogyan igyekszel jó kapcsolatokat kialakítani, mégis sokszor kerülsz nehézhelyzetekbe. Azt remélem, Te nem tartozol azok közé, akik közömbösen-unalmasan akarják leélni az egész életüket. Ugye, Te kíváncsi vagy másokra és magadra?

A könyv alcíme – és egyik novellájának monológja:

Ki kíváncsi a szürkékre ?

A könyv önismereti csoportokban elhangzott őszinte – és épp ezért izgalmas – beszélgetésekről szól. Kinek kell még jobban megismernie önmagát? Mindenkiné. Kinek szükséges

Az önismeret pszichológiája ?

Elsősorban *kamaszoknak*, akiket leginkább érdekel: *ki vagyok én?* Azután *kamaszokkal foglalkozó szülőknek, pedagógusoknak, ifjúsági műsorok szerkesztőinek*. A könyv egy ún. Énképző-módszert ír le, amely segít a gyökerektől a felnőttkorig eljutni. Az Ők és az Én fejezet a szülő-gyerek kapcsolatról szól, a Ti és Én a kortársakról, a Te és Én a szerelemről, az Én és Én a személyiségéről.

Az Énképző rendszere a *Dilemmától-Konfliktustól* vezető utat meséli el a *Döntésig*, majd a *Harmóniáig*. Ezért ajánlom mindazoknak, akik a magánéletben és a munkájukban tudatosan alakítják a kapcsolataikat, személyes varázsuk a munkaeszközük: színészeknek, menedzsereknek, tanároknak.

Bánréti Zoltán: Kommunikálj!

Kommunikációs és nyelvi tréningek 14-18 éveseknek.
 Korona Kiadó. 165 oldal. 297,- Ft

E könyv sikeres kommunikációra nevelő, gyakorlatias feladatrendszereket tartalmaz. Ajánljuk mindazon szülőknek, akiknek kamaszkorú gyermekük van, és tisztelik gyermekük önállóságát, és szeretnék segíteni a kamaszgyerek személyiségének fejlődését. És ajánljuk azoknak a magyartanároknak, akik szeretik a kreatív, modern nyelvi-kommunikációs nevelési programokat.

A könyv feladatai az alkotó jellegű, az egyéniséget érvényre juttató, a sikeres kommunikáció képességeit kifejlesztő gyakorlatokat tartalmaz, a fiatalok számára jól érthető nyelven. Arról például, hogy miképpen lehet hatásos sorrendben elrendezni a mondatokat, miképpen lehet intelligensen és szellemesen megoldani a kommunikációs problémákat, hogyan lehetünk megértőek és segítőkészek mások kommunikációs nehézségeivel szemben. Milyenek a jó kommunikációs stratégiák? Hogyan lehet nyilvánosan beszélni vagy publikusan írni úgy, hogy közben önmagunk maradjunk, személyesek, logikusak, korrektek és egyéniek maradhassunk? Hogyan lehetünk sértés nélkül ironikusak? Hogyan tehetünk jó benyomást, miképpen lehetünk nagy hatással kommunikációnkkal a beszédpartnereinkre? Hogyan lehet elsajátítani a jó vitastratégiát? Hogyan lehet észrevenni és korrigálni a csúsztatásokat, a tekintélyerveket? Hogyan lehet hatásosan érvelni? Összefoglalva: e könyv a kommunikációban sikeres fiatal emberek gyakorlatias segítője.

Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe (Szerkesztette: Falus Iván)

Keraban Kiadó. (Megjelenés alatt.) 900,- Ft

Az egyes fejezetek szerzői: Bábosik István, Falus Iván, M. Nádasi Mária, Nahalka István, Réthy Endréné, Szabolcs Éva (ELTE Pedagógiai Tanszék), Csapó Benő (JATE Pedagógiai Tanszék), T. Környei Márta (OPKM).

A kézikönyv segítséget kíván nyújtani:

- a pedagógiai szakirodalom kritikus elemzéséhez
- az iskolai gyakorlatban szükségessé váló mérések, elemzések elvégzéséhez
- kutatásokban, innovációkban való részvételhez
- kutatási pályázatok eredményes megírásához
- önálló kutatás tervezéséhez, elvégzéséhez, értékeléséhez, publikálásához

Kinek ajánljuk?

Pedagógusjelölteknek, alkotó pedagógusoknak, szaktanácsadóknak, az oktatásügy irányítóinak, kutatóknak.

A kézikönyv a nemzetközi és hazai kutatásmethodikái szakirodalom főbb eredményeit, a kutatások tapasztalatait hat fő részben, 18 fejezetben, közel negyven ív terjedelemben foglalja össze.

Az egyes fejezetek a megvilágításra kerülő kérdések felsorolása után a legfontosabb ismeretek kifejtését, az alkalmazási lehetőségek bemutatását tartalmazzák. Ezt követi a fejezet tartalmának összefoglalása, a főbb fogalmak meghatározása, önellenőrző feladatok, majd a módszerre vonatkozó, a módszert alkalmazó szakirodalom jegyzéke. A szerzők a fejezetek felépítésével, az alapvető és a tájékozottságot bővítő, értelmező részek elkülönítésével az olvasottak elsajátítását és a módszerek gyakorlati alkalmazásának megkönnyítését kívánták elérni.

Mely kérdésekre adnak választ a kézikönyv fő részei?

A metodológiai kérdésekkel foglalkozó fejezetből megtehetjük, hogy melyek a kutatás alapvető szakaszai, mik a jó kutatási problémák, a hipotézisek lényeges ismérvei, mi szükséges az érvényesség és megbízhatóság eléréséhez, milyennek kell lennie a min-

tának, hogyan történjen a mintavétel, miben különbözik az alap-, az alkalmazott-, az akciókutatás, az értékelés és a mérés, mik a kutatás alapvető etikai normái.

A szakirodalom feldolgozásával foglalkozó rész a katalógusok, a referáló folyóiratok, bibliográfiák, lexikonok, enciklopédiák, kézikönyvek bemutatása után megismerteti az olvasót a szakirodalom feltárásának és feldolgozásának eredményes technikáival, fogásaival, különös gondot fordítva a korszerű számítógépes visszakereső rendszerekre. Konkrét példákon illusztrálja, hogyan lehet lekérdezni az ERIC és hazai OPKM adatbázisát.

A kutatási stratégiák két irányát különbözteti meg a kézikönyv. Az induktív irányon belül a leíró, az összefüggéskutató és a kísérleti stratégia sajátosságaival, fajtáival ismerkedhetünk meg. Egy másik fejezet a deduktív vagy analitikus stratégiai irány sajátosságait tárja fel.

A könyv legerjedelmesebb része a kutatás módszereivel és eszközeivel foglalkozik. A megfigyelés módszerén belül megkülönböztetik az etnografikus és a pszichometrikus paradigmát, majd sorra veszik az egyes megfigyelési technikák (naplók, teljes és szelektív jegyzőkönyvezés, rangskálák, jelrendszerek, kategóriarendszerek) előnyeit és hátrányait. A kikérdezés szóbeli és írásbeli módjainak alapvető sajátosságait, főbb változatait, előkészítésének, lebonyolításának és kiértékelésének célszerű eljárásait mutatják be, külön elemezve az egyes interjútipusok, kérdőíves kérdéssírfák előnyeit és hátrányait.

A szociometriáról szóló fejezetben megismerkedhetünk az adatok feltárásának útjával, a szociometriai mátrix készítésével, a szociogramm elemzésével, az indexek kiszámításával és elemzésével. Külön fejezet tárja fel a pszichológiai (intelligencia-, kreativitás-, képességvizsgáló és személyiség-) tesztek kutatási alkalmazásának lehetőségeit. A tudásszintmérő tesztek készítésének elméleti alapjaival megismerkedve, a normaorientált és a kritériumorientált tesztelést elkülönítve bemutatja a fejezet az egyes feladattípusokat, az értékelési rendszer kialakításának módját, a standardizálás meretét. Ikerfejezet tárja fel a dokumentumelemzés és a tartalomelemzés szerepét, lehetőségeit, technikáit.

A pedagógiai vizsgálatok leíró- és matematikai statisztikai módszereivel foglalkozó hat fejezet a megállapítható, a rangsorolásból származó és az intervallum skálán mért adatok feldolgozására szolgáló eljárások bemutatását és gyakorlati alkalmazását vállalja magára. Olyan, pedagógiai kutatásban nélkülözhetetlen eljárásokkal ismerkedhetünk meg, mint az X^2 , a Mann-Whitney, a Wilcoxon próba, a Kruskal-Wallis féle eljárás, a Spearman-féle rangkorrelációs együttható, az F-, u-, t-, Welch-, Bartlett-próba, varianciaanalízis, korrelációs számítás, regresszióanalízis, parciális korreláció, többváltozós regresszió, faktoranalízis, clusterelemzés, kovarianciaanalízis.

A zárófejezet az adatok elemzésének, értelmezésének módjaival, a kutatási publikációk különböző műfajainak (kutatási terv, kutatás közben, könyvismertetés, szintetizáló áttekintés, metaelemzés, kutatási beszámoló, disszertáció, folyóiratcikk, tanulmány, előadás stb.) sajátosságaival, értékelésük kritériumaival ismerteti meg az olvasót.

Budai Éva: „Színház az egész világ...”

Színház- és drámatörténet középiskolásoknak.
 Korona Kiadó. 167 oldal. 341,- Ft

E könyv szerzője gyakorló pedagógusként évek óta tanít középiskolásoknak színház- és drámatörténetet fakultációs tantárgyként. Az általa tanított tananyagának három nagy vonulata van:

1. A három nagy irodalmi műnem egyike, a drámairodalom mindazon jelentős alkotásainak olvasott, hallott vagy látott élmény alapján való elemzése, megbeszélése, amelyek nem férnek bele a gimnáziumi tantervbe.
2. A meghatározó fontosságú drámaelméleti művek, tanulmányok megismerése.
3. A kezdetektől napjainkig tartó korok, korszakok színház-története, színházépítészete, a színpadi megvalósítás eszközeinek (dizlet, jelmez, kellékek, zene) kialakulásai, változásai.

A fenti tananyag megvalósítását szolgáló fakultációs órák igen népszerűvé váltak a diákok körében. Hogy milyen műveltségbeli, kulturális és viselkedésbeli haszonnal jártak, talán nem is kell részletezni.

A „Színház az egész világ...” című könyv e tapasztalatok nyomán született. S a szerző reményei szerint igen sokrétű felhasználásra lehet alkalmas. Tanári kézikönyvként és tanulói, otthoni feldolgozásra egyaránt ajánlható. E könyv birtokában tanítható a színház- és drámatörténet választható fakultációs tárgyként vagy tagozatos tantárgyként is. De az általános iskola felső tagozatán szakkör is építhető rá. Az egyre szaporodó alternatív tantervű iskolák, alapítványi és magániskolák is kezdik felismerni a drámatanítás lehetőségeit. Színiiskolák, színtanodák, stúdiók sokaságában folyik újabban a főiskolán kívüli színészképzés. Háttéranyagként bizonyára számukra is segítséget, műveltségbeli eligazodást nyújthat e könyv.

Csabay Katalin: LEXI

Az olvasás és az írás előkészítése 5-6 éves gyerekeknek.

Készségfejlesztő feladatlapok a diszlexia megelőzéséhez. (II. kiadás).

Tárogató Kiadó. 89 oldal + 16 melléklet (színes). 421,- Ft

Az alternatív tankönyvek elérték az óvodát is. Ilyen többek között a LEXI című mesetankönyv is, amely a PSZM Projekt keretében megjelenő könyvek közül az első tankönyvvé nyilvánított kiadvány.

A LEXI azokat az alapvető képességeket fejleszti feladatai révén, amelyek elengedhetetlenek az olvasás és az írás tanulása során.

Fejleszti a térlátást (az segít majd a betűk alakjának felismerésekor), a ritmusérzéklet (ami a szótagolás megtanulásához nélkülözhetetlen), az emlékezetet, a koncentráció képességet, a figyelmet és – játékos vonalvezetési gyakorlatokkal – az íráskészséget.

A könyv kisgyermek életkorának megfelelő szókinccse és képanyaga alkalmas a nyelvtanilag helyes mondatfűzés megtanulására, gyakorlására.

A LEXI feladatlap-sorait *Madár Eszter* illusztrációi teszik élet- és meseszerűvé a kisgyerekek számára.

Farkas Gyula – Varga Tibor: A természettudományos kutatás menete, módszerei.

Gondolat Kiadó. 193 oldal. 509,- Ft

A szerzők hiányt pótló munka elkészítésére vállalkoztak. Egységes természetszemléletet sugallva mutatják be a tudomány és az ember kapcsolatát, a tudomány és a kutatás viszonyát és a kutatás módszereit. Mindezt úgy, mint az egyetemes emberi kultúra részét. Nem a specifikumok bemutatására törekednek, hanem komplex módon igyekeznek tárgyalni azokat a kutatási módszereket, eljárásokat, melyek a természettudomány egészére érvényesek és jellemzők. Mondandójukat számos példával illusztrálják a tudománytörténet köréből, amelyekkel egyúttal képet adnak az emberi gondolkodás fejlődéséről, a tudományok kialakulásáról és szerepéről.

A könyv kilenc fejezete szervesen kapcsolódik egymáshoz. A szerzők a kutatómunkára történő felkészüléstől a kutatási eredmények közzétételéig minden lényeges dolgot igyekeztek számba venni, ami a kutatással kapcsolatos. Illusztrálásként hadd szerepeljenek itt az egyes fejezetcímek:

1. Tudomány és kutatás
2. Az információk forrásai
3. Ismeretek és tevékenységek
4. A természettudományos kutatás módszerei (A megismerési folyamat sajátosságai)
5. A kutatások megtervezése

6. A mérőeszközök és berendezések típusai

7. Mérési és számolási hibák

8. A kísérleti eredmények elemzése

9. A kutatási eredmények közzététele

Az egyes fejezetek végén található összefoglaló kérdések hasznos segítői lehetnek a könyv olvasóinak.

E könyvet szerzői elsősorban azoknak a középiskolás fiataloknak szánják, akik nyitottak és fogékonyak a tudomány kérdései iránt, és érzékelik azokat a problémákat, amelyeket a tudománynak kell megoldania. Nem a tudományos kutatás „megtanításának” céljait szolgálja. Az olvasó ne várja el, hogy e könyv tartalmának ismerete kész természetkutató tudásra képez. A szerzők célja az volt, hogy bemutassák a természettudományos kutatás menetét, módszereit, technikáját, azt remélve, hogy e bemutatás útbaigazítást ad azon fiatalok számára, akik valamilyen szinten kutatással foglalkoznak, vagy azok számára, akik éppen e könyv elolvasása után döntenek úgy, hogy kutatómunkát végeznek. Remélhetőleg, azok is szívesen olvassák majd e könyvet, akik „csak” arra kíváncsiak, hogy milyen munka folyik a tudományos műhelyekben.

Fercsik Erzsébet: Ki szavatul a helyesírás biztonságáért?

Helyesírási gyakorlatok, olvasókönyv és feladatgyűjtemény

(elsősorban) pedagógusjelöltek számára.

Korona Kiadó. 226 oldal. 535,- Ft

Ez a könyv azokat az ismereteket közvetíti, amelyeket általában a helyesírásról, különösen pedig az 1985 óta érvényben lévő helyesírási szabályokról tudniuk kell a leendő tanároknak.

Felhasználható a tanárképző főiskolákon a magyar és nem magyar szakos hallgatók képzésében, a tanítóképző és óvóképző főiskolákon, valamint a magyar szakos tanárok és a tanítók továbbképzésében és önképzésében is.

Az első rész – a Helyesírási gyakorlatok – olyan feladatsorokat tartalmaz, amelyek megoldását, illetve a megoldás magyarázatát az AkH.11. szabálypontjai ismertetnek. Segítségükkel a könyv használója nemcsak bizonyos ismereteket sajátít el, de megtanul a szabályzatban tájékozódni, és ügyesedik a szabályok önálló alkalmazásában is.

A második fejezet az Olvasókönyv, amely válogatás az *Édes Anyanyelvünk* és egyéb lapok helyesírási témájú írásaiából. A cikkek főleg olyan kérdésekre válaszolnak, amelyek a 11. kiadás megjelenése után élénken foglalkoztatták a közvéleményt. A fejezetet egy tüzetes szómutató zárja.

A harmadik rész, a Feladatgyűjtemény alapja szabályzaton kívüli – gyakran a második fejezet olvasmányaiban fellelhető – szóanyag, amellyel a helyesírás egy-egy aktuális részkérdése tisztázható.

A könyv példái a mai nyelvhasználatot tükrözik, mégsem biztos, hogy hosszú ideig korszerűek lesznek. Az volna a kívánatos, hogy a könyv használója önállóan is bővítse a példák és a feladatok sorát, ezzel egyúttal válaszolva is a parafrázisként címül feltett kérdésre.

Gönczöl László – Király Tibor – Mészáros János:

A testnevelés alapjai 6-10 éves korban

Oktatási segédlet.

Calibra Kiadó. 132 oldal. 528,- Ft

E könyv több évtizedes tanító- és testnevelőképzési gyakorlat tapasztalatainak felhasználásával született. A szerzők legjobb tudásuk szerint kísérelték meg összefoglalni azokat a háttérismereteket, amelyek meglétét a tanítók képzésében kívánatosnak tartá-

nak. Elsőként azt az ellentmondást szerették volna e könyv lapjain feloldani, amely a sportági és a mozgásformánkénti rendszer között feszülve, évtizedek óta akadályozta a 6-10 éves gyermekek testnevelése fejlődésének. A könyvben az ugrás-, dobás-, futás-, egyensúly-, támasz-, függés-, forgásgyakorlatokon keresztül felsorakoznak az alsótagozatos testnevelés feladatai, ajánlott gyakorlatai.

A könyv második része a gyermeki szervrendszerek működési jellegzetességeivel foglalkozik. A szerzők véleménye szerint e rész olyan, a legújabb kutatásokkal alátámasztott ismereteket tartalmaz, amelyet a pedagógusnak nemcsak a testnevelés tantárggyal összefüggésben kell ismernie, hanem a nevelés, oktatás egésze szempontjából is nagyon fontosak.

Végezetül a könyv melléklete összefoglalja a testnevelési tantervek történeti alakulását. Kronológiája segítséget nyújthat a helyi iskolatörténeti kutatások végzéséhez is.

Játsszunk együtt ... informatikát! (Szerkesztő: Kőrösné Mikis Márta)

*Feladatgyűjtemény általános iskolások számára.
Calibra Kiadó. 64 oldal. 220,- Ft*

Az informatikai ismeretek ma már az általános műveltség részét képezik. Egyre inkább nélkülözhetetlenné válnak a jövőben ahhoz, hogy az információ-özönben eligazodjunk, hogy alkotó módon, hatékonyan dolgozhassunk, művelődhessünk vagy éppen szórakozhassunk. Az információs kultúra megalapozását kisgyermekkorban célszerű elkezdni, mint ahogy ezt már számos magyar általános iskolában és óvodában teszik is. Ezt a munkát segíti e könyv példatára, amelynek alkotói a „Játékos Informatikaoktatás” Szakmai Társulásában résztvevő tanítók és óvodapedagógusok.

Az informatika világába, az információk szerzésének, tárolásának, feldolgozásának, továbbításának különféle módjaihoz változatos és játékos úton kell eljuttatni a gyermekeket: az egyszerű, természetes példaktól a bonyolult felé haladva. E könyv óvodában eljátszható feladatokat és komoly fejtörést okozó problémákat is tartalmaz, amelynek megoldása során az algoritmust kell megkeresnie a nagyobb diáknak. (Ez utóbbihoz nyújt segítséget például az „Algofejtörők” című fejezet.)

A könyvben szereplő feladatok a gyermekek nagyfokú aktivitását igénylik, mégpedig igen változatos formában: rajzolásra, mozgásra, írásra, olvasásra, képgyűjtésre, könyvtári búvárkodásra, valamint a számítógép alkotó használatára, kísérletezésekre, felfedezésekre ösztönzik őket. A „Beszélő képek” című fejezet az információk képi megjelenésével kapcsolatos példákat tartalmazza: piktogramok, címerek, emblémák, térképjelek stb. bukkannak fel érdekes formában a gyermekek számára. A „Robotjátékok, irányjátékok” című fejezet ajánlott példáit a kicsik mozgással, élőben eljátszhatják, a nagyobbak pedig elkészíthetik a játékok modelljeit is. A „Képernyőteknőc alkotásai” című fejezet a Teknőc Ernővel kötött barátságot mélyíti el, és a LOGO-foglalkozásokhoz nyújt újabb példahalmazt. A „Keresd a könyvtárban!” című fejezet ötletes feladatai egyúttal – a pedagógus segítségével – a legfontosabb könyvtárhasználati ismeretek megszerzésében is segítenek. A példatárat záró irodalomjegyzék diáknak és pedagógusnak egyaránt bőséges és hozzáférhető szakkönyvválasztékot ajánl.

E feladatgyűjtemény használata igen hasznos segítséget nyújt minden olyan tanító és óvodapedagógus számára is, aki az informatikai kultúra elemeit már kisgyermekkorban, játékos formában meg kívánják ismertetni óvodásaival, tanítványaival.

Juhász Nagy Pál: Természet és Ember

Kis változatok egy nagy témára.
Gondolat Kiadó. 245 oldal. 686,- Ft

„(1) *Két kínos aktualitás.* Anno Domini 1992: a Rio-i impotens csúcstalálkozó és a Dunasaurus pokoli elszabadulásának éve. Az előbbi; példátlan létszámú sereglet a példátlan semmitmondás, a bosszantó improduktivitás jegyében (akkor, amikor nem is egy világkrízis már valóban *ante portas* áll). Az utóbbi; természetellenes monstrum, technokratikus megalómánia értelmetlen és idétlen terméke; érdemben a sztálini „természetalakító” voluntarizmus produktuma (akkor, amikor a mozgató „ideológiai ficamoknak” már valóban régen *extra muros* kellett volna kerülniük).

(2) *Az alappbléma.* Noha az előbbi példa globális, az utóbbi lokális, gyanítható: több közös vonásuk is van. Ezúttal alig törődve efemerebb (pl. politikai) mozzanatokkal, sejthető az is: a legfőbb közös vonás: a háttérben kavargó eszmei kuszaság, az *elvi tisztázatlanság.*

Valóban túlzás nélkül mondható: aligha van zavarosabb, tisztázatlanabb reláció, mint a *természet és az ember viszonya.* (A buta megszokással ellentétben, a létezők sorrendje még véletlenül sem cserélendő fel; az „ember és természet” kitételt legalább akkora illemsértésnek kell tekintenünk, mint ha valaki azt mondaná: „én és az anyám”). A kultúrhistoria egyik legkínosabb tanulsága: az állítólag „böics ember” ott odázta el, ott sikkasztotta el, hogy a saját helyét „a Természet nagy rendjében megjelje”, ahol ezt csak megtehetette. Ez az akut tisztázatlanság különösen nyomasztóvá vált korunkban (a bioszférválság egyre fokozódó élesedésével, a természeti értékek egyre drasztikusabb pusztításával-pusztulásával); akkor, amikor már valóban az emberiség léte-nemléte is kockán forog.

Nagyon kínos az is, hogy az *elvi kérdések* sokaságáról mindmáig *túl kevés* szó esik (azokról a problémákról tehát, amelyek mintegy innen és túl vannak a válság-regisztráláson, vagy az in praxi értett természet- és környezetvédelem ügyes-bajos dolgain). Ilyen elvi probléma például: a *tudomány szerepe*; kissé pontosabban az a kérdés: hogyan s miben járult, vagy nem járult hozzá az aktuális tudás a jobb tisztázáshoz? Egy közelebbi kérdés: vajon mért éppen akkor szorult háttérbe – és becsüdtetett le – az „*in vivo*” kutatás, amikor ennek fontossága, nélkülözhetetlen volta szinte mindenki számára nyilvánvalóvá vált?

Érzelkelhető: a nyitott kérdések, légiójával sokféle módon lehet szembesülni. Ez a kötet – mint egyfajta esszé-gyűjtemény – a „variációs műfajjal” próbálkozik; remélve, hogy valamilyen értelmes „összkép” kialakítható elég sokféle változat, közelítési mód „kölcsonós feleselésével” is.”

(Részlet a szerzői előszóból)

Juhász-Nagy Pál műve igen jelentős munka, egy új ökológiai kultúra kialakulása szempontjából *alapmű.* A szerző legfontosabb, s igen messzire vezető alapállítása az, hogy a Természet és az Ember *létsorrendje* nem cserélhető fel, vagyis a természetnek ontológiai prioritása van az emberrel szemben. A kötet tanulmányai, esszéi sok oldalról járják körbe ezt az alapproblematikát.

KALENDÁRIUM I., KALENDÁRIUM II.

(A Jászfényszaru Innovációs Csoport munkái.)

Munkáltató jellegű tanulási-önművelési segédletek kisiskolásoknak.
Korona Kiadó. 100 + 117 oldal. 318,- Ft (I.), 359,- Ft (II.)

A kisiskolásoknak szóló kalendáriumok az egyes évszakokat, jeles napokat, az egyes évszakokhoz, napokhoz kapcsolódó tevékenységeket, szokásokat, kismesterségek aktuális tevékenységeit veszik számba.

Munkáltató feladatok, ismeretterjesztő szövegek, népköltészeti alkotások (népmesék, mondókák, találós kérdések stb.) követik egymást a könyvek lapjain, az egyes fejezetekhez illő gazdag illusztrációs anyaggal.

A kalendáriumokat 6-10 éves gyerekeknek, szüleiknek és pedagógusainknak ajánljuk elsősorban, továbbá azoknak a szakembereknek, akik az iskolán kívül foglalkoznak kiskisiskoláskorú gyerekekkel.

Király László: Miért nem esnek le a felhők?

Problémátár középiskolásoknak a fizika tanulásához.
 Korona Kiadó. 80 oldal. 274,- Ft

A könyv a középiskolák fizika óráin történő problémamegoldó gondolkodás fejlesztésének lehetőségeit mutatja be.

„A problémamegoldó gondolkodás csak akkor fejleszthető eredményesen, ha a tanuló a tanulási-tanítási folyamat során gyakran kerülnek szembe megoldatlan kérdésekkel, ha vitatkozhatnak, ha résztvesznek a ténykeresés és az elemzés folyamatában, ha hibákat elemeznek és bizonyítékokat mérlegelnek, ha kísérleteket terveznek és végeznek, ha új megközelítéseket, modelleket találnak és próbálnak ki. Röviden: ha problémákat (és nem feladatokat!) oldanak meg” – írja a mű előszavában a szerző.

A problémátár több mint félszáz érdekes, hasznos, változatos, fantáziát és ötletességet igénylő mechanikai problémát vet fel és tárgyal, középiskolai szinten. E mű hézagpótlónak tekinthető, mert a forgalomban lévő feladatgyűjtemények többnyire reprodukív, „iskolaszagú” feladatokat tartalmaznak, olyan kérdéseket tesznek fel, amelyek megválaszolásához már ismert algoritmusok állnak a tanulók rendelkezésére.

A tíz fejezetből álló könyv első része a *természeti jelenségek fizikájából* szemel ki három érdekes problémát: Miért nem esnek le a felhők? Miért hosszabbodtak meg a Föld története során a napok? Hogyan működnek a gejzírek? Ezek a kérdések elsősorban az elemzőképesség fejlesztését szolgálják.

A könyv második fejezete néhány fontos gyakorlati kérdést tesz fel a *közlekedés fizikájából*. Ezek a kérdések a deduktív gondolkodás képességét fejlesztik a legeredményesebben: Miért nem célszerű a kanyarodás megkezdése után fékezni? Miért hasznos az ún. blokkolásgátló rendszer felszerelése a gépkocsikra?

A problémátár harmadik fejezete a *dimenzióvizsgálat módszerének* az alkalmazását mutatja be. Olyan kérdésekre lehet ezzel a módszerrel megtalálni a választ, mint például a következők: Miért nem lehetett növelni a görögök katedrálisok méretét? Miért olyan nagyok a mélyvízi emlősök? Ez a fejezet a gondolkodás rugalmasságának a fejlesztését segíti.

A *fizika születése* című fejezet bemutatja, hogyan használható fel a fizikatörténet tényanyaga az induktív gondolkodás és a kommunikációs készség fejlesztésére. Nyomonkövethetjük, hogyan fedezte fel Galilei a róla elnevezett relativitás elvet. Azt is megtudhatjuk, hogyan jutott el Newton az általános tömegvonzás törvényének felismeréséig. Ki kell találnunk, hogy milyen logikai ellentmondás található Arisztotelész egyik állításában.

Igen gazdag a *Rejtélyek és paradoxonok* című fejezet anyaga. Csillagászati, űrhajózási, hidrosztatikai, energiat fogyasztással, kapillaritással kapcsolatos látszólagos ellentmondások követik egymást. Ezeknek a vizsgálata azért hasznos, mert amíg végigjárjuk egy-egy „nyomozás” fásasztó útját, alaposan meg kell gondolnunk azokat a fogalmakat, összefüggéseket is, amelyekre az okoskodásban építettünk.

A *játék fizikája* című fejezet a *hintázás és az ún. „szomjas kacsának” a titkait tudakolja.*

Végül bemutat a szerző néhány ún. *nyitott problémát*, valamint *versenyfeladatot* is. Előbbiek az jellemzi, hogy nincsen számszerűen megadható, egyetlen megoldásuk, és a tanuló érdeklődése, valamint képességei szerint elmélyülhet a felvetett kérdés tanulmányozásában, önálló kutatómunkát végezhet. Ilyen probléma például a következő: Mitől függ egy papírlap erőssége? Hogyan változik az a perforációk számával és alakjával? Ezeket a kérdéseket a tehetség gondozás során használhatják elsősorban diákok, pedagógusok egyaránt.

A könyvet elsősorban a középiskolák fizikatanárainak és a fizika szakos főiskolai, valamint egyetemi hallgatóknak ajánljuk segédkönyvként. Haszonnal forgathatják azonban

azok a középiskolás diákok is, akik egyetemi, főiskolai felvételi vizsgára készülnek fizikából, vagy azok, akik szeretnek gondolkodni, és tudnak még csodálkozni a körülöttük lévő világon.

Laki Ferenc – Miklovicz Árpád: Környezetismeret.

Tanulási segédlet óvodapedagógus hallgatóknak.
Nemzeti Tankönyvkiadó. 191 oldal. 900,- Ft

A tanulási segédlet elkészítésében többféle motíváló tényező játszott közre. A főiskolai rangúvá vált óvodapedagógus-képzés az élettelen és élő környezetünkről is korszerűbb ismereteket követel az érintettektől. A szerzők igyekeztek úgy válogatni ezekből az ismeretekből, hogy egyrészt teljesebb, modernebb világnépek alakulhasson ki a befogadóban, másrészt úgy, hogy a mindennapi élettel kapcsolatos elméleti és gyakorlati tudnivalók is szerepeljenek az anyagban.

A négy fejezetből álló könyvben a csillagászati, földrajzi, biológiai, meteorológiai, fizikai, kémiai ismeretek sajátos ötvözésével találkozhat az olvasó.

A Világegyetem, a Naprendszer, a csillagok, a Föld felépítése, az élettelen és élő anyag szerveződése, de a velük kapcsolatos fontosabb jelenségek is egyaránt szerepelnek az egyes fejezetekben. Az élettelen és élő anyagi rendszerek sokoldalú kapcsolatáról, kölcsönhatásairól, az ember természetben elfoglalt helyéről és specifikumairól szintén több helyen kaphat információt a kötetet tanulmányozó olvasó. Az embert nemcsak a természet produktumának, hanem szerves részének is tekintik a szerzők, aki alakítója és felhasználója is a környezetének.

A könyv részletesen szól az ember által hasznosított növényekről és állatokról. Mintegy 80 faj (növény, állat) olyan sokoldalú, részletes jellemzését találhatja meg az érdeklődő olvasó a könyv lapjain, amely megkíméli őt a többféle lexikon forgatásától.

A szerzők egy külön fejezetet szántak a környezet- és természetvédelem alapkérdéseinek.

A negyedik fejezet sokféle, a gyakorlati életünkkel összefüggő ismeretanyagot tartalmaz, amely feltétlen műveltségi anyagként várható el korunk óvodapedagógusától.

A földrajzi fókusz, térképismeret, a meteorológiai jelenségek és mérések, az alapvető SI-mértékegységek, a fizikai, kémiai és csillagászati mérőeszközök, továbbá az emberi test fontosabb specifikus adatai stb. között bizonyára sokak számára érdekes és hasznosítható ismeretek lelhetők fel. A szövegek között, illetve a mellékletekben található illusztrációk (rajzok, fényképek, táblázatok) jól segítik a megértést és a rögzítést.

A szerzők a könyvet elsősorban óvodapedagógusoknak szánták. De haszonnal forgathatják azok a gyakorló tanítók is, akiket az egyes fejezetek témái közelebbről is érdekelnek, akár, mert munkájuk során közvetlenül hasznosítani tudják őket, akár valóságismeretük elmélyítése céljából veszik kézbe.

Lőrincz László: Felvilágosodás és forradalom

Tanulási segédlet középiskolásoknak a történelem tanulásához.
AKG Alapítvány Kiadó. 227 oldal. 380,- Ft

Ez a könyv nem azt várja, hogy az első betűtől az utolsóig megtanulják a benne lévő információkat a diákok. Szerzője jobban szeretné, ha a benne található források, ábrák, ismertetések alapján önmaguk fedeznék fel mindazt, amit a múlttól tudni érdemes – nemcsak a politikáról, gazdaságról, hanem az emberek kapcsolatairól, gondolatairól, mindennapjairól is. Miközben önmagukról is megtudhatnak egyet-mást.

A könyvben olvasható fő fejezetek:

Egyensúly és kompromisszum

XVIII. század: fordulat az életmódban

Magyarország talpra áll

Közlekedés és hírközlés az ipari forradalom előtt

Az ipari forradalom kezdete

Dívat és luxus
 Új világszemlélet kialakulása
 A felvilágosodás
 A felvilágosult abszolutizmus Európában és Magyarországon
 A barokktól a felvilágosodásig
 Nemzeti „ébredés”
 A demokrácia kezdetei
 A francia forradalom monarchikus szakasza
 A francia forradalom köztársasági szakasza
 Napóleon kora
 A forradalom hatása Magyarországon és szomszédainál
 Bűn és büntetés az újkorban

Melykóné Tózsér Judit: A könyv és birodalma

Tanulási-önművelési segédlet kisiskolásoknak.

Tanári segédlet és feladatgyűjtemény.

Dinasztia Kiadó. 154 + 54 + 89 oldal.

191,- Ft (tanulási-önművelési segédlet)

256,- Ft (tanári segédlet)

318,- Ft (feladatgyűjtemény)

A három könyv a tanulási-önművelési kultúra megalapozása és fejlesztése érdekében készült. Nem konkrét tantárgyhoz, hanem tantárgyak közé kapcsolható és illeszthető. A jelenlegi tantárgyi rendszert és a hagyományokat figyelembe véve, leginkább a magyar irodalom tantárgy keretében, annak is az önművelés részében a legcélravezetőbb elhelyezni a könyv(ek)ben szereplő tananyagot. Ennek legfőbb indoka az, hogy a könyvek az *olvasási kultúra* fontosságára irányítják a figyelmet.

A tanulási források tudatos elsajátításához – és az ezekhez szükséges ismeretek tanulásához – adhat rendszerelméletű és a könyvtártudomány belső felépítését is tükröző segítséget a tanulási-önművelési segédlet. A könyvben megtalálhatók mindazok az ismeretek, amelyek az információhordozók és az információáramlás történetéről szólnak, s ezeket követik a tudatos könyv- és könyvtárhasználathoz szükséges elemi tudnivalók.

A tanári segédletben néhány továbbgondolásra és cselekvésre inspiráló fejezettel szeretné a szerző az olvasóban tudatosítani: könyvek nélkül, célszerű és tudatos könyvtárhasználat nélkül, az olvasás gyönyörűsége élménye nélkül nem lehet hatékony az oktatás, nevelés. A tanári segédlet Kislexikonja a könyvtártudomány leggyakoribb szavait és kifejezéseit közli azzal a szándékkal, hogy megkönnyítse a könyvtárhasználati ismereteket tanító pedagógus munkáját.

A tanári segédlethez kapcsolódó Feladatgyűjtemény a szerző többéves tanári munkájának felhasználásával készült. A feladatok csak élő könyvtári környezetben alkalmazhatók eredményesen, hiszen a könyv- és könyvtárhasználat tanításához nyújtanak segítséget a pedagógusoknak.

Sulyok Gizella: Píletánc I.

Daloskönyv általános iskolásoknak.

Tárogató Kiadó. 47 oldal. 203,- Ft

A *Píletánc I.* daloskönyv kiegészítő dalanyagként hézagpótló szerepet tölthet be az iskolai ének-zene tanításában-tanulásában, valamint az ének-zene tagozatos általános iskolai és zeneiskolai szolfézstanításban-tanulásban. Szabadidős foglalkozások keretében pedig a kultúrált szórakozás eszköze lehet.

A daloskönyvben található dalok könnyen énekelhetők, a versekben megjelenő természeti képek a természeti környezethez való kedvező viszonyt alakíthatják.

A daloskönyvet haszonnal forgathatják a hangszeres tanuló növendékek is. A versek alapjául szolgáló zongoradarabok ugyanis állandó repertoárt képeznek a zongoratanulás során. E könyvet *Madár Eszter* rajzai illusztrálják.

Szerényi Mária: Latin nyelv

Tanulási segédlet az általános iskolák 4-5. osztálya számára.

Nemzeti Tankönyvkiadó. 137 oldal. 328,- Ft

A tanulási segédlet alapvető célja a latin nyelv és kultúra megszerettetése. Ezért nyelvtani anyaga igen csekély. (Az igék a verbo alakja, a négy coniugatio activi praesens imperfectum ragozása, a tő- és sorszámnevek 1-től 10-ig, az I. és II. declinatio főnevek és melléknevek neme, főnév és melléknév egyeztetés singularis és pluralis nominativusban.)

A szókészlet 250 szót tartalmaz 7 adaptált olvasmányban. A témakörök a gyerekek világához közelállóak: iskola, család, a római istenek, a természet, falu és város, az emberi test, Róma.

Az olvasmányokhoz nyelvtani magyarázatok, valamint lexikai, nyelvtani és kultúrtörténeti ismereteket tartalmazó gyakorlatok és feladatok csatlakoznak. Minden olvasmányhoz magyar nyelvű, az olvasmány megértését megkönnyítő, kultúrtörténeti ismereteket tartalmazó bevezető rész tartozik. Szintén magyar nyelvű fejezetben ismerkedhetnek meg a tanulók a római nép legősbb történelmi hagyományaival, nyomon követhetik *Vergilius Aeneide* alapján a trójaiak Itáliába kerülésének kalandos eseménysorozatát.

A könyv végén az olvasmányok, gyakorlatok és feladatok szóanyagát felölelő latin-magyar és magyar-latin szótár található. A függelékben latin órán játszható didaktikai játékokat olvashatunk.

Az ötödik osztályosok számára készült könyvrész a negyedikesek számára készült fejezetek lexikai és nyelvtani anyagára épül. A nyolc adaptált olvasmány 225 új szót tartalmaz. Témakörei: a királyság és a korai köztársaság korának néhány történeti epizódja (Rea Silva története, Róma alapítása, a szabin nők elrablása, Romulus halála, a Horatiusok és Curiatiusok párviadala, Mucius Scaevola hőstette, Cincinnatus diktátorsága). Nyelvtani anyaga: az igék indicativus activi imperfectum és perfectum ragozása, a latin esetrendszer, az öt declinatio, az egy-, két- és háromvégű melléknevek, melléknevek és főnevek egyeztetése minden declinatio-ban, a jelzős főnevek ragozása, a vocativus és locativus.

Az olvasmányokhoz itt is nyelvtani magyarázatok, lexikai, nyelvtani és kultúrtörténeti ismereteket tartalmazó gyakorlatok és feladatok, valamint a magyar nyelvű történelmi háttérrel kapcsolódóak. Külön fejezet foglalja össze a római királyságról szóló legfontosabb ismeretanyagot.

A kiegészítő anyagban a *Carmina Burana* egy közismert darabja, a *Gaudeamus igitur...* kezdetű dal olvasható, továbbá egy rövid tájékoztató Magyarország római kori emlékeiről. Az érdeklődő tanulók számára közmondásgyűjteményt, továbbá néhány *Ovidius* és *Livius* részletet tartalmaz a könyvhöz kapcsolódó szöveggyűjtemény.

A tanulási segédletet az általános iskola 4. osztályában heti 2 órában latint tanulni kezdő, s azt 5. osztályban folytató gyerekeknek és pedagógusainknak ajánljuk.

Sz. Kuncze Magdolna: A kézirat

Útmutató tankönyvszerzők és -szerkesztők számára.

Korona Kiadó. 56 oldal. 167,- Ft

A tankönyvkészítés komplex munkafolyamat, melynek egyes szakaszaiban szorosan kapcsolódik egymáshoz a különféle szakemberek tevékenysége. A szerző, a lektor, a szerkesztő, a tipográfus, valamint a nyomdai szakemberek együttes munkával érhetik el, hogy a tankönyvek tartalmi és formai szempontból egyaránt megfeleljenek a követelményeknek.

Ezt az együttes tevékenységet szeretnénk segíteni azzal, hogy a leendő szerzőknek és szerkesztőknek bemutadjuk a kiadói munkát: a kézirat nyomdai előkészítését és a levonatok ellenőrzését. A gépelés megkönnyítése érdekében ismertetjük a szabványos kéziratra vonatkozó előírásokat, felhívjuk a figyelmet a leggyakoribb helyesírási és nyelvhelyességi hibákra.

Bízunk abban, hogy az útmutató számos jó tankönyvkézirat megszerkesztéséhez nyújt segítséget.

Oroszlány Péter: Könyv a tanulásról

Tanulási képességeket fejlesztő tréning 12-16 éveseknek.
AKG Alapítvány Kiadó. 450,- Ft

„Amit az iskolának el kell végeznie, elsősorban az, hogy megtaníttassa velünk, hogyan kell tanulni.” – írta Szent-Györgyi Albert egy tanulmányában a hatvanas évek közepén. Ennek a gondolatnak az igazsága egyre nyilvánvalóbbá válik, ahogy haladunk a XXI. század felé, hiszen az élethosszig való tanulás nemcsak műveltségismény már, hanem az emberi civilizáció fejlődési tendenciái által létrehozott kényszer is.

Mégis jó lenne, ha ez a körülmény nem keserítené, nehezítené gyermekeink életét, hanem örömforrássá válna számunkra. Ez csak úgy lehetséges, ha fölkészítjük őket a kihívásokra, kezükbe adjuk azokat az eszközöket, kifejlesztjük bennük azokat a képességeket, amelyek sikeressé tehetik őket a tanulásban.

E könyv tematikusan csoportosított gyakorlatai, feladatai a tanulásához nélkülözhetetlen általános képességeket fejlesztik: a koncentrációs képességet, a beszédképességet, a hatékony olvasás képességét, az emlékezőképességet, a gondolkodóképességet és a szellemi életben való tájékozódás képességét. Emellett konkrét tanulási módszereket is javasolnak; helyes, ökonomikus tanulási szokások kialakítására buzdítják a gyerekeket.

A könyv anyagának tanításához tanári segédkönyv, valamint egyéb taneszközök (olvasásfejlesztő szoftver, főlírasor, diasor, hangkazetta, videokazetta) is készülnek. A javasolt tanítási stratégia (rövid, intenzív és hosszabb, szoktatási periódusok váltakozása) lehetővé teszi egy tantárgyként is kezelhető, képességfejlesztő, személyiségépítő kurzus bevezetését és vertikális jelenlétét az általános iskolák felső osztályaiban és a középfokú oktatási intézményekben, különösen a hat- és nyolcosztályos gimnáziumokban.

Trencsényi Borbála: Az értelemig és tovább

Bevezetés az irodalmi szövegek olvasásába.
Feladatsor és szöveggyűjtemény középiskolásoknak.
AKG Alapítvány Kiadó. 152 oldal. 295,- Ft

„A jó vers már azelőtt közöl valamit,
mielőtt az értelemig elhatolna.”

(T.S. Eliot)

A könyv az irodalmi tanulmányok kezdő szakaszában a szépirodalmi szövegek megértésének akadályait veszi számba, szövegekkel végzett és fantáziafejlesztő gyakorlatok segítségével. A műalkotások befogadását akadályozó tényezők nagy részét a „hiány”-ra vezeti vissza a szerző, vagyis arra a tényre, hogy a művészek bizonyos tartalmakat csupán jeleznek – a befogadó mint „társszerző” képzetét mozgósítva a hiányok kiegészítésére.

Fejezetcímek:

Értelmezés előtt

A megértés nyelvi akadályai

A hiány

Megértés és képzelet

A szavakon túl

Bevezetés a drámai művek olvasásába
Mi a szépirodalom?

Trencsényi Borbála: Anyanyelv és kommunikáció

Feladatsor és szöveggyűjtemény középiskolások számára.
AKG Alapítvány Kiadó. 202 oldal. 333,- Ft

Az anyanyelv és kommunikáció című könyv nem elsősorban kommunikációról szóló ismereteket kíván nyújtani, hanem a diákok kommunikációs kultúráját igyekszik fejleszteni, a mindennapi élet közléshelyzeteiben való adekvát nyelvi (és nonverbális eszközökkel történő) megnyilatkozást segíteni.

A könyv feladatsorból és szöveggyűjteményből áll. A feladatsor logikája nem a tudomány rendszerét követi, bár az egyes fejezetek háttérében egy-egy rész tudomány körvonalai felsejlenek (kommunikációelmélet, szemiotika – I. fejezet; proxemika – II. fejezet; hangtan, szövegfonetika – III. fejezet; leíró nyelvtan – IV. fejezet; szövegtan – V. fejezet; stilisztika – VI. fejezet), de kérdéseik nem mint tudományos, hanem mint életproblémák válnak a vizsgálódás tárgyává.

A könyvhöz kapcsolódó szöveggyűjtemény egyrészt a gyakorlatokhoz szolgáltat anyagot. Nagyobb részt azt a funkciót is betölti, amire általában a hagyományos tankönyvek elméleti részei hivatottak: a gyakorlatok megoldásakor tapasztaltak összegzését, a fogalmak magyarázatát, a tudomány szavát (pontosabban: egy-egy szakember álláspontját), tájékoztatót az óráról hiányzóknak stb. Többnyire a feladatsorban történik utalás arra, hogy a szöveggyűjtemény mely szövege nyújt támpontot egy-egy kérdés tisztázásához. Vannak olyan szövegek is, amelyekhez nem kapcsolódik feladat, de esetleg a gyakorlat elvégzése nyomán feltámadó kíváncsiság talaján szívesen elolvassák őket a diákok (például az idegen szavak kiejtésével és írásával vagy a nyelvcsaládokkal foglalkozó feladat után a nyelvek sokféleségéről szóló szöveget).

A könyv szöveggyűjteményében szereplő írások némelyike egy-egy hosszabb mű részlete vagy az eredeti mű rövidített változata. A feladatsorban pedig tankönyvek és egyéb ismerethordozók anyagait (szövegeit, gyakorlatait, képeit, ábráit stb.) is beépítette a szerző.

VÁROS MINT ISKOLA avagy „Ahol mindenki egy csillag”
(Szerkesztő: Bárdossy Ildikó)

*Útmutató pedagógusoknak, pedagógusjelölteknek és minden érdeklődőnek
egy személyközpontú iskolamodellről.*
Calibra Kiadó. 131 oldal. 580,- Ft

E kiadványt pedagógusok, pedagógusjelöltek s a fiatalok sorsáért felelősséget érző, őket támogató felnőttek számára állították össze a szerzők. Szeretnék az érdeklődőkkel megismertetni – sok gyakorlati példán keresztül – azt az iskolai koncepciót és programot, amely „Város mint Iskola” néven vált ismertté a világban, s melynek hazai változatain maguk is dolgoznak. Egyúttal szeretnének segítséget nyújtani, ötletet adni azoknak, akik hasonló programokat kívánnak megvalósítani, illetve akik a program egyes elemeit kívánják saját munkájukban hasznosítani.

Az általános iskolát be nem fejezők, az általános iskolai végzettséggel tovább nem tanul, vagy a középiskolai képzésből kiszoruló, kimaradó fiatalok, fiatal munkanélküliek egyre súlyosabbá váló hazai problémáinak feloldásához – egy lehetséges megoldásként – a „Város mint Iskola” típusú intézmény hazai adaptálása révén kívánnak a szerzők hozzájárulni. Ezen intézmények a fiatalok képzésébe, nevelésébe bevonják az adott település közösségeit, munkahelyeit. A diákoknak lehetőségük van arra, hogy tanuljanak, tapasztalatokat gyűjtsenek, kipróbálhassák önmagukat az ún. gyakorlólhelyeken, azaz ipa-

ri, kereskedelmi, kulturális, szolgáltató intézményekben, kommunális, politikai szervezetekben vagy egyéb létesítményekben. A „Város mint Iskola” típusú intézmények – sajátos nevelési rendszerükkel – azt kívánják elősegíteni, hogy fiataljaik találkozzanak „valódi” önmagukkal, megismerjék az őket körülvevő világot, megtalálják helyüket az életben, hogy indíttatást és esélyt kapjanak további tanulmányokhoz, megfelelő munkahely megtalálásához.

A könyv első fejezete a new York-i Város mint Iskola (City as School) koncepcióját és működését mutatja be. A második fejezet a berlini Város mint Iskola (Die Stadt als Schule) eredményeit értékelteti. A harmadik fejezet a hazai adaptáció szükségességével, kiindulópontjaival foglalkozik. A negyedik fejezet az első hazai adaptáció, a pécsi Külváros mint Iskola kezdeti lépéseit, önmagát fejleszteni, kiteljesíteni akaró törekvéseit tárja az olvasók elé.

Veresegyházi Béla: A világrendszerek kialakulása

Tanulási segédlet középiskolások számára.
Szaktudás Kiadó. 147 oldal. 265,- Ft

A mai történelmi és földrajzi tankönyvek nem keresik azokat a pontokat, amelyeken a történelem- és földrajztudományok középiskolai tananyagai találkozhatnak. A világrendszerek kialakulása című tanulási segédlet e pontokat kívánja megkeresni. Az újkori társadalmi-gazdasági fejlődés történeti megközelítése jelenti a könyv első részének tematikáját. A meglévő történelemkönyvek adatbázisára támaszkodva ad képet a szerző a világrendszerek kialakulásáról és fejlődéséről, köztük olyan, eddig nemigen tárgyalt témákban is, mint például a hadiipar. Az első fejezet végén összegyűjti azokat a problémákat, amelyek a II. világháború utáni időszakban alakultak ki, s ma már az egész emberiség számára égetően fontos kérdéssé váltak.

A világ népességének alakulása, összetétele és helyzete a XX. század végén című fejezetben képet kapunk azokról a feszítő gondokról, amelyek a jelenlegi középiskolai földrajz könyvekben még nincsenek az egész világra exponálva. Ezt követi az Urbanizáció című fejezet, amely a nagyvárosok „uralmát” jellemzi röviden. A következő nagyobb szerkezeti egység az energia- és nyersanyaghelyzet történeti alakulását és mára kialakult helyzetét mutatja be.

A könyv leginkább tagolt fejezete az emberi környezet átalakulásával és az ember egyre aktívabbá váló szerepének felvillantásával foglalkozik. A népesség igényei, az élővilág erőforrásai, a talaj és a termőföld, a víz, a hulladékok és a levegő teszik ki e fejezetet. Ezt követi a fegyverkezés kérdéseiről szóló fejezet, amely a XVI. századtól a napjainkig terjedő időszak haditechnikájának alakulását és a velejáró problémák kiéleződését követi nyomon. A következő témakör az Észak-Dél ellentétének, a hitelezés és adósságok, valamint a meggazdagodás, elszegényedés problémáinak bemutatását kísérli meg. Végezetül pedig Magyarország helyzetét és szerepét mutatja be szűk keresztmetszetben a könyv.

A könyv végén a világ legfőbb szervezetei és a globalitás felé haladó világ modelljeinek rövid leírása kapott helyet.

A világrendszerek kialakulása című tanulási segédlet újszerűnek tekinthető kiadvány, mivel olyan – több területet összefogó – munka, amely megkísérlti új szempontból, új nézőpontból vizsgálni világunk fejlődését.